

планетарной эволюции (Философский аспект) / Образ человека будущего: Кого и Как воспитывать в подрастающих поколениях: коллективная монография / Под ред. О.А. Базалука – Киев: Издательский дом «Скиф», 2012. – Т. 2. – С.203 – 213.

9. Anheier H. K. (англ.)русск. Civil society: Measurement, Evaluation, Policy, London, 2004.

10. Putnam R. D. Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community (англ.)русск.. — N. Y.: Simon & Schuster, 2000.

Калюжна Аніта Олександрівна,
студентка 1 курсу
юридичного факультету

Науковий керівник –
професор кафедри соціально-
гуманітарних дисциплін
юридичного факультету,
доктор історичних наук, доцент
Маргулов А. Х.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

СУЧАСНА ЄВРЕЙСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МЕНШИНА М. ДНІПРО У БАГАТОЕТНІЧНОМУ УРБАНІЗАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩЕ

З стародавніх часів держава Україна складалась на тлі поліетнічних зв'язків. Її національну палітру склали представники різних національних меншин, які опинялись на її терені за різних обставин. Культура національних меншин, які населяють територію сучасної України, є невід'ємною складовою загальноукраїнської культури. Етноси, які протягом століть мешкають на цих землях, розвиваючи власну культуру, тією чи іншою мірою впливали на культуру українського народу, роблячи її неповторною. Дослідження питань функціонування національних меншин на території нашої країни є актуальним завданням сьогодення з огляду на сучасні виклики.

Дніпровська єврейська громада має унікальний досвід розвитку інститутів самоврядування та співробітництва зі владними структурами, та міським соціокультурним простором, який може бути корисним для розв'язання соціальних, культурно-освітніх проблем членів інших національних громад України. Вивчення таких тем сприяє також розвитку міжнаціональної та міжрелігійної толерантності в сучасній Україні, яка тільки починає свій шлях до Об'єднаної Європи.

Історія заселення Дніпропетровської області єврейською меншиною бере свій початок ще з 1776 року (з того року коли було засноване місто). За

часів Катерина II тут була визначена територія її проживання (Указ «О предоставлении евреям гражданства в Екатеринославском наместничестве и Таврической области»). [1] За три століття у місті Дніпро єврейська громада стає потужним осередком етнопонаціонального життя. Тут з'явився найбільший у світі єврейський центр «Менора». Серцем Дніпропетровської єврейської громади є Центральна синагога «Золота Роза». З її поверненням і відкриттям після реконструкції почався новий етап єврейського відродження. Дніпропетровська єврейська громада має сучасну і динамічно розвивається інфраструктуру. Духовним лідером її є Головний рабин Шмуель Камінецький. Стратегічне керівництво діяльністю громади здійснює Опікунська Рада, яка визначає основні напрями розвитку.

Програми навчання у національних закладах формуються з урахуванням сучасних тенденцій у сфері освіти, викладачі підвищують свою кваліфікацію приймають участь в професійних конкурсах («Сучасний урок» та ін.) В програмах єврейських освітніх установах передбачено вивчення івриту, Тори, єврейської культури, традицій та звичаїв, свят («Ханука», «Суккот» та ін.)

Великий внесок в розвиток культури та освіти єврейської громади робить Український інститут вивчення Голокосту «Ткума» («Відродження»). Директор І. Шупак. «Ткума» реалізує проекти з міжетнічної та міжрелігійної толерантності. Найпопулярніші серед них – «міжрелігійні діалоги» Дніпра з представниками різних церков та релігійних конфесій. Також Інститут "Ткума" випускає вісник – тематичний журнал, що містить корисну та актуальну інформацію про останні події і публікації, присвячені історії Голокосту.[2]

Чималу роль відіграє благодійна та волонтерська діяльність єврейської громади на початку XXI ст., бо саме завдяки цій роботі спостерігається найбільше виявлення єврейського націоналізму. «З турботою про кожного єврея» – гасло на якому ґрунтується вся добродійна робота. Завдяки постійній турботі Опікунської Ради створена розвинена інфраструктура добродійних установ єврейської громади, що працюють стабільно і ефективно. Система єврейської добродійності в Дніпрі постійно удосконалюється, проводяться масштабні добродійні акції і заходи, направлені на полегшення умов життя для десятків тисяч нужденних.

У Дніпрі єврейська громада швидко реагує на зміни в зовнішньо політичній ситуації в Україні. З 2014 р. розширені були напрямки благодійної діяльності громади. З перших днів агресії Росії проти нашої країни Дніпровська єврейська громада активно підтримує українську армію і добровольчі формування, бере участь у волонтерській діяльності, надає всіляку допомогу пораненим захисникам Батьківщини. Особливу роль у роботі групи активістів грає М. Варшавський, парафіянин синагоги, член групи «Патріот». Незважаючи на ризик, М.Варшавський доставляв зібрані волонтерами та активістами продукти, засоби особистої гігієни, одяг та інші

необхідні речі для доблесних захисників країни, У зв'язку з складною зовнішньополітичною ситуацією в Україні з 2014 р. розширені були напрямки благодійної діяльності єврейської громади, допомога в лікуванні бійців АТО; доставка продуктів, засобів гігієни на передову бійцям української армії, добровольчим батальйонам; підтримка вимушених переселенців зі Сходу країни.

У розвитку Дніпровської єврейської громади значну роль відіграють сучасні громадські діячі, які заснували та розвивають єврейські центри, товариства, навчальні заклади, благодійні фонди. Любавический Ребе, раби Менахем-Мендел Шнеерсон піклуючись про євреїв, відправив свого найталановитішого посланника Шмуеля Камінецького до Дніпра, який став духовним лідером громади. Освітня діяльність єврейської громади міста на сучасному етапі також має своїх представників: завідувач дитячого садка «Ілана» А.А. Шурпинова; директор дитячого освітнього центру «Бейт Циндліхт».[3] Н.М.Козаринська; директор єврейської школи № 144 Е.Л.Краснова; керівник центру «ОРТ-Дніпропетровськ» Н. Медведєва; ректор міжнародного гуманітарно-педагогічного навчального інституту «Бейт-Хана»[4] С.С. Ребецн; керівник Українського інституту вивчення Голокосту «Ткума» І. Щупак та ін. Всі вони стали представниками не лише національної громади а й відіграють одну з провідних ролей у громадському житті усього міста.

Громадська діяльність єврейської громади останніх років презентує розвинуту структуру етнічних освітніх установ від дошкільних до вищих навчальних закладів, благодійної та волонтерської діяльності та ін. У зв'язку з складною зовнішньополітичною ситуацією в Україні з 2014 р. розширені були напрямки благодійної діяльності єврейської громади. Важливу роль в цьому процесі відіграють члени громади. Аналіз історичних умов обґрунтовує, що одним з проявів етнічного розвитку єврейської громади було створення та діяльність національно – культурних, благодійних організацій, які об'єднували людей з метою здійснення різноманітних заходів, спрямованих на сприяння етнічного піднесення. Але головним є те, що розвиваючи власну національну громаду євреї міста Дніпро стали невід'ємною складовою міського укладу життя та найпалкішими прихильниками основних засад існування української державності.

Література

1. Історія єврейської общини [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.djc.com.ua/h_obchiny?lang=ru.
2. Ткума [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://tkuma.dp.ua/index.php/ua/pro-na>.
3. Бейт Циндліхт [Електронний ресурс] // Режим доступу:<http://ujew.com.ua/object/detskij-obrazovatel-nyj-centr-bejt-cindliht>.
4. Бейт-Хана [Електронний ресурс] // Режим доступу: http://www.bethana.org.ua/templates/articlecco_cdo/aid/1754712.